

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

הטעות הכפולה-אז ולדורות

עיון בפרשת השבוע על פי החתם סופר

1. במדבר ל"ב, ה'כ"ז

(ה) ויאמרו אם מצאנו זון בעיניך נתן את הארץ הזאת לעבדיך לאזוזה אל תעברנו את הירדן: (ו) ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האזניכם יבאו למלחמה ואתם תשובו פה: (ז) ולמה תניאון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם יהוה: ... (ח) וישעו אליו ויאמרו דררת צאן זבנה למקננו פה וערים לטפנו: (ט) ואזונו זנולך וזשים לפני בני ישראל עד אשר אם הביאנם אל מקומם וישב טפנו בערי המבצר מפני ישיבי הארץ: (יז) לא נשוב אל בתינו עד התנזול בני ישראל איש זנולתו: ... (כ) ויאמר אליהם משה אם תעשון את הדבר הזה אם תזלצלו לפני יהוה למלחמה: (כא) ועבר לכם כל זנולך את הירדן לפני יהוה עד הורישו את איביו מפניו: (כב) ונכבשה הארץ לפני יהוה ואזור תשבו והייתם נקים מיהוה ומישראל והיתה הארץ הזאת לכם לאזוזה לפני יהוה: (כג) ואם לא תעשון כן הנה וטאתם ליהוה וידעו וטאתכם אשר תמצא אתכם: ... (כה) ויאמר בני גד ובני ראובן אל משה לאמר עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה: (כו) טפנו ושינו מקננו וכל בהמתנו יהיו שם בערי הגלעד: (כז) ועבדיך יעברו כל זנולין צבא לפני יהוה למלחמה כאשר אדני דבר:

2. חת"ס ליקוטים במדבר עמ' קמה'

יש לדקדק על שנותם לשונם, דבתחילת אמרו כאשר אדוני מצוה ושוב אמרו דובר...כי בשני דברים שינה משה מדעתם:האחד- כי הם אמרו להקדים מקניהם לטפם, ומשה רבינו ע"ה אמר להם-לא כן אלא עשו העיקר עיקר והטפל טפל כמבואר ברש"י.והנה קבלו מצותו בזה,ועל זה אמרו-עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה,דייקא-טפינו..מקננו,בזה שייל לשון מצווה.והשני-אינו מצוה אלא לשון תיקון לשון,והיינו כי הם אמרו בדברם תחילה אל משה-ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל.אך לא כן אמר להם מרעיה שם שמיים שגור

בפיו.הוא אומר -ועבר לכם כל חלוץ לפני ה'.על כן חזרו עתה גם המה ואמרו כי גם בזה יקבלו את דבריו,וזה שאמרו-ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה כאשר אדוני דובר-דייקא.

3.רש"י במדבר ל"ב, ט"ז

חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם שהקדימו מקניהם לטפם אמר להם משה לא כן עשו העיקר עיקר והטפל טפל בנו לכם תחלה ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם.

4.עין איה שבת א' ב' רפד'

"דכתיב ויבא יעקב שלם, ואמר רב שלם בגופו שלם כממונו שלם בתורתו."

המובן השטחי הוא, שכל השלמה שמסתעפת אחת מחבירתה אח"כ נהפכת לחטיבה בפני עצמה עד שהיא מסגת את גבול האחרת. ע"כ בנוהג שבעולם שהשלמת הגוף שהיא מולידה הצורך להשלמת הממון, לסוף היא נדחית מפני השלמת הממון. שהדמיון הכוזב עושה אח"כ את הממון לחטיבה בפני עצמה, עד שלא די שעל ידי הממון לא יעזר להרחיב ולחזק כחות גופו כ"א עוד יהרסהו ע"י רוב חרדתו על הממון והשגתו. והנה הגוף והממון, שניהם הם בסיסים טובים להמעלה הרוחנית שהיא יסוד התורה, תיקון השכל, ותיקון המוסר, וכמה פעמים מזדמן שהם עומדים כאיבים זה לזה. המוסר מדלדל כשאינו (מובן) 'מבין' כל צרכו את החפץ לחיזוק הגוף ולהרחבת חיי החברה הקיבוצית, שייסודה הוא הקנין המספיק יפה לכל צרכי החיים. יעקב אבינו ע"ה היתה עיקר מגמתו להראות לכל שאין שום צד מצדדי השלימות, בין הגבוהים בין הנמוכים, שלא יהיה האחד מחזק את חבירו כשיובן יפה, וק"ו שלא יהיה אחד סותר את חבירו. ע"כ היתה יד ד' עמו, ובא שלם כגופו ועם זה שלם בממונו, ומשניהם יחד מצא את הטוב הפנימי להיות שלם בתורתו, להיות למופת, כי בדרכי הצדק והאמת מתקבצות כל המעלות להאחד יחד, ואין שלימות אחת דוחה את חבירתה, כ"א מפני קיצור ההבנה שבערכה ובהשגת מטרתה. "לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא, וישראל שבט נחלתו ד' צבאות שמו", שברא צבאי צבאות בעולמו שכולם יחד עושים את צביונו, ומכללות כל הטוב מושגת היא האמת הכללית המלאה תם, "ויעקב איש תם יושב אוהלים" , מביט בעין של נדיבות ואהבה על כל מה שנמצא בו דבר טוב.

5.הכתב והקבלה ל"ב, כ'

לפני ה' למלחמה. הזכיר משה בזה כמה פעמים לפני ה', וכן חתם במאמרו והיתה הארץ הזאת לכם לנחלה לפני ה', וכל האריכות במאמר זה הלא כבר הוא נכלל במ"ש מקודם ואנחנו

נחלץ חושים לא נשוב אל בתינו, אמנם יפה ביאר פ' זו הר"ע פיגו, כי הם אמרו ואנחנו נחלץ לפני בני" לא נשוב אל בתינו עד התנחל איש נחלתו, הנה ביארו דעתם הנכונה וההגונה לבלתי צאת מקו היושר והמשפט אשר יחויב, יסבלו גם הם טורח ועמל בסכנת המלחמה כאחיהם, ולא שיירשו ארץ בלי עמל ויגיעה, ובכל אלה לא הזכירו בפיהם שיעשו כל זה מפני פחד ה' ומהדר גאווה, אשר כל תועבת ה' כל עושה עול, ע"כ אמר להם משה, טוב הדבר אשר דברתם, אך לא יספיק היותו סתמי כאשר אמרתם, שנראה היותכם עושים כן בעבור היושר המדיני והכללי, אלא אם תעשו הדבר הזה אשר אמרתם, צריך שיתוסף בו עוד תנאי, והוא שכשיעבור כל חלוץ מכם, לא יהיה לפני בני" גרידא, כאילו היות התכלית מפני שכן יחייב הקבוץ המדיני והכללי, אלא לפני ה', לעשות רצונו, ולא מפני היות הדבר מוסכם מן השכל וסברה אנושית, כ"א יניע אתכם ע"ז חיובכם להכניע לפני ה', שאמר לעשות כן ונעשה רצונו.